

Robert McNamara, *The Hashemites: The Dream of Arabia* (Hašemiti: San o Arabiji), The American University in Cairo Press, 2009.

Hašemitski faktor u kreiranju Bliskog istoka

Knjiga *Hašemiti: San o Arabiji* opisuje historiju kreiranja savremenog Bliskog istoka kroz prizmu historije porodice Hašemija, preciznije Šerifa od Mekke Huseina ibn Alija i njegovih sinova Fejsala i Abdullaha u prvom dijelu dvadesetog stoljeća. Fokus knjige je na odnos porodice Hašemija i saveznika, pretežno Veliko Britanije, u toku i nakon Prvog svjetskog rata. Autor McNamara, inače predavač na Univerzitetu Ulster, pokazuje kako je britanska politika zloupotrebe političkih ambicija Šerifa Huseina i njegovih sinova doprinijela ne samo urušavanju Osmanlijske države već i smanjenju utjecaja Francuske na Bliskom istoku a pritom kreirajući nove političke mape na Bliskom istoku. Pobuna Arapa predvođena Hašemitima 1916. godine protiv Osmanlijske države, ohrabrena i potpomognuta od strane Velike Britanije, imala je značajnu ulogu u ravnoteži snaga u drugoj polovini Prvog svjetskog rata kao i porazu i kolapsu Osmanlijske države.

Iako postoji percepcija o britanskoj manipulaciji arapskom pobunom kao i neispunjenjem obećanja datih Šerifu Huseinu o nezavisnosti arapskih teritorija, McNamara djelimično prihvata istinitost ove percepcije ali i ukazuje na druge faktore. Autor posebno ukazuje na svjesnu nepreciznost u komunikaciji britanskih zvaničnika s Huseinom u pogledu konkretnih beneficija koje može očekivati u slučaju pobune. Štaviše, pobuna 1916. godine se pokazala brojčano i geografski ograničenom, za razliku od obećanja datih Britancima od strane Šerifa Huseina. Ambicije Šerifa Huseina su, prema autoru, nadilazile njegove realne mogućnosti tako da je Husein imao ambiciju da postane kralj svih Arapa, dok se 1924. godine proglasio halifom. Ovi razlozi navode McNamaru da zaključi kako je ova porodica Hašemija iskoristila Prvi svjetski rat za promicanje svojih političkih ciljeva, da se rezultat njihovog savezništva s Britanijom odslikao u obliku dvije kraljevine (u Iraku i Jordanu) te da je ovo značajan dobitak uzimajući u obzir relativno ograničeni utjecaj ove porodice Hašemija na početku Prvog svjetskog rata.

Knjiga McNamare definitivno pripada kategoriji literature neophodne za razumijevanje perioda raspada Osmanlijske države i kreiranja novih država na Bliskom istoku. Bez obzira da li se čitalac slaže sa svim zaključcima autora, McNamarin pokušaj objašnjenja motivacija individualnih aktera kao i pristup da kroz prizmu historije jedne porodice prikaže neke od ključnih

odluka vezanih za Bliski istok na početku 20. stoljeća zaslužuje razmatranje. Nedostatak u ovoj knjizi je dominantan oslonac na literaturu na engleskom jeziku kao i činjenicu da autor ne koristi arapske izvore.

Hamza Karčić